

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło

w sprawie z wniosku M.O.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.  
przy udziale „P.” Sp. z o.o. w W., J.K., I.M.  
o odpowiedzialność członka zarządu za zaległości spółki,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 16 maja 2018 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 10 stycznia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 stycznia 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację odwołującej się M.O. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 25 maja 2016 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. w przedmiocie odpowiedzialności członka zarządu za zaległości składkowe spółki.

Odwołująca się zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 116 § 1 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 800 ze zm.; dalej: Ordynacja podatkowa) w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.; dalej: ustawa systemowa), przez

błędną wykładnię i przyjęcie, że istniały okoliczności warunkujące odpowiedzialność odwołującej się za zaległości spółki wobec ZUS oraz uznanie, iż skarżąca jako członek zarządu nie wykazała okoliczności ekskulpujących jej odpowiedzialność i winę w powstaniu tej zaległości. Skarżąca wniosła o uchylenie oraz zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy lub uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego w W. w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że za przyjęciem skargi do rozpoznania przemawia wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zdaniem skarżącej, istotne zagadnienie prawne stanowi pytanie: czy fakt przebywania przez jednego z członków zarządu spółki na zwolnieniu lekarskim związanym z ciążą a później na urlopie macierzyńskim, w sytuacji gdy spółka posiada trzech członków zarządu, wszystkich samodzielnie wykonujących swoje uprawnienia i obowiązki, a spółka w czasie trwania zwolnienia lekarskiego a następnie urlopu macierzyńskiego jednego z nich nie uregulowała swoich obowiązków publicznoprawnych, wystarcza do uznania, w świetle obowiązywania zakazu wynikającego z art. 17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1368 ze zm.), że członek zarządu przebywający na zwolnieniu lekarskim a następnie na urlopie macierzyńskim, nie mógł wykonywać swoich obowiązków jako członek zarządu i tym samym uwolnił się od odpowiedzialności z art. 116 § 1 pkt 1 lit. a i b Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej? Skarżąca powołała się również na potrzebę wykładni art. 116 § 1 pkt 1 lit. a i b Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej, budzących poważne wątpliwości. W ocenie skarżącej, przepis ten nie doczekał się wykładni w sytuacji, gdy w spółce, posiadającej trzech członków zarządu, każdego uprawnionego do samodzielnej reprezentacji, powstały zaległości publicznoprawne i jednocześnie jednej z członków zarządu przebywał w czasie powstania tych zobowiązań na zwolnieniu lekarskim i urlopie macierzyńskim, a w spółce czynnie wykonywało obowiązki

dwóch innych członków zarządu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398<sup>4</sup> k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek

argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie

argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158, z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729).

Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Tymczasem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnieniu, odwołująca się poprzestała na sformułowaniu wątpliwości w formie pytania. Nie nawiązała w sposób ogólny i abstrakcyjny do treści powołanych przepisów oraz nie wskazała, na czym polega trudność w dekodowaniu zawartych w nich norm prawnych. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wymogi te uzasadnione są publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 października 2007 r., V CSK 356/07). Argumentów za istnieniem tejże przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Braki te powodują, że skarżąca nie wykazała występowania publicznoprawnej potrzeby rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy orzekający jako sąd kasacyjny.

Skarżąca powołała się też na potrzebę wykładni przepisów, budzących - w jej ocenie - poważne wątpliwości. W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiste jest, iż budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia - mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Także w tym zakresie autor skargi nie spełnił wskazanych wyżej wymagań. W uzasadnieniu wniosku podniósł, że poważne wątpliwości zostaną przedstawione w dalszej części uzasadnienia skargi kasacyjnej. Zarzuty powołane w podstawach zaskarżenia oraz ich uzasadnienie podlegają jednak rozpatrzeniu przez Sąd Najwyższy dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, na etapie jej merytorycznego rozpoznania.

Niezależnie od powyższych stwierdzeń wskazać można, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego choroba, ciąża, urlop macierzyński i urlop

wychowawczy nawet jedyne go członka jednoosobowego zarządu spółki handlowej nie oznaczają same w sobie braku winy w niezgłoszeniu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub o wszczęcie postępowania układowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2008 r., I UK 39/08, OSNP 2010 nr 7-8, poz. 97). Podkreślenia wymaga, że zgodnie z ustaleniami faktycznymi poczynionymi w sprawie, odwołująca się miała dostęp do dokumentów księgowych spółki, „o czym dobitnie świadczy fakt, że w trakcie urlopu macierzyńskiego, w kwietniu 2009 r., sprzedała, bez zgody współników, samochód osobowy, będący własnością spółki, przeznaczając uzyskaną w ten sposób kwotę na wypłatę swojego zaległego wynagrodzenia. Wnioskodawczyni nie udowodniła też, że w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim nie miała wpływu na funkcjonowanie spółki. Na wręcz przeciwnie okoliczności wskazywali pozostali członkowie zarządu spółki w swoich zeznaniach, wyraźnie podkreślając, że cały czas sprawami finansowymi, w tym rozliczeniami z ZUS-em i Urzędem Skarbowym, zajmowała się wnioskodawczyni” (uzasadnienie wyroku s. 15). Zatem zwolnienie lekarskie, a następnie urlop macierzyński, nie uniemożliwiały wglądu skarżącej w sprawy spółki i nie stały na przeszkodzie zgłoszeniu w odpowiednim czasie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki.

Wobec niewykazania przez skarżącą powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.